

PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA

2025-26

1. Identificació del mòdul

1.1. Dades del mòdul

CICLE FORMATIU DE GRAU SUPERIOR D'IL·LUSTRACIÓ
MÒDUL : MIC04-Fotografia

Curs	Període	Hores setmanals	Nombre de crèdits ECTS
Segon	Anual	2	4

Professorat responsable:

Catalina BOVER MORAGUES

Correu electrònic: cbover@eam.cat

Horari de tutories: Dimarts de 17:00h a 18:00h (millor avisar per correu abans)

Coordinador de la família professional de Comunicació Gràfica i Audiovisual:

José L. Díez FERNÁNDEZ

Correu electrònic: jdiez@eam.cat

1.2. Contextualització del mòdul dins el pla d'estudis

Aquest mòdul s'integra dins del pla d'estudis amb l'objectiu de proporcionar a l'il·lustrador les habilitats necessàries per al maneig adequat del material fotogràfic, així com per a la seva utilització tant documental com expressiva. Aquesta assignatura es justifica en els estudis d'il·lustració i còmic, ja que la fotografia s'ha convertit en un recurs essencial dins de les competències professionals que el mercat laboral actual exigeix als il·lustradors contemporanis.

A més, el mòdul adquireix significat en complementar altres matèries, com ara les tasques de documentació gràfica o la investigació d'aspectes fonamentals en la feina de l'il·lustrador. Finalment, les tècniques de reproducció fotogràfica són cada vegada més utilitzades en l'exercici professional de la il·lustració i el còmic.

1.3. Requisits per cursar el mòdul:

L'alumne que cursi aquest mòdul haurà de tenir un cert domini en la lectura d'imatges, així com habilitat en la composició i la creació d'imatges pròpies. A més, serà important que desenvolupi la seva capacitat organitzativa per a la resolució de problemes visuals. També és necessari que tingui coneixements bàsics de programes informàtics per al tractament d'imatges. Finalment, haurà de disposar d'una càmera fotogràfica de qualitat acceptable.

2. Normativa de referència

Real Decreto 596/2007, de 4 de mayo, por el que se establece la ordenación general de las enseñanzas profesionales de artes plásticas y diseño (BOE 25/05/2007).

Decret 15/2019, de 15 de març, pel qual s'estableixen els currículums, en l'àmbit de les Illes Balears, dels cicles formatius de grau mitjà de tècnic d'Arts Plàstiques i Disseny en Assistència al Producte Gràfic Imprès i de grau superior corresponents als títols de tècnic superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Fotografia, de tècnic superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Il·lustració i de tècnic superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Còmic, pertanyents tots a la família professional artística de comunicació gràfica i audiovisual, i es regulen l'avaluació i les proves d'accés dels estudis professionals d'arts plàstiques i disseny (BOIB 035, 16 març 2019)

RESOLUCIÓ conjunta de la Direcció General de Planificació i Gestió Educativa i de la Direcció General de Personal Docent i Centres Concertats, per la qual s'estableixen les instruccions sobre l'horari general del centre, de l'alumnat i del professorat per al curs 2025-2026. (CAIB, 2024)

3. Objectius d'aprenentatge del mòdul

- Conèixer i dominar la tècnica i la tecnologia fotogràfica.
- Comprendre el llenguatge fotogràfic, les seves dimensions i particularitats.
- Utilitzar la fotografia en projectes propis en el context de l'especialitat.
- Saber gestionar imatges fotogràfiques adequades a projectes d'il·lustració i còmic.

4. Continguts temàtics del mòdul (distribuïts en unitats d'aprenentatge)

4.1. Continguts temàtics

- El llenguatge fotogràfic: dimensions, finalitat, particularitats.

2. Els equips fotogràfics.
3. La presa fotogràfica: condicionants tècnics, ambientals i estètics. Representació de l'espai i del temps.
4. La llum natural i artificial: mesura i il·luminació.
5. El color en la fotografia.
6. Gestió d'arxius fotogràfics: edició i selecció de fotografies.
7. Processament i manipulació de les imatges.
8. Tractament formal i expressiu de la fotografia en l'àmbit de l'especialitat.
9. Els àmbits fotogràfics.

Desenvolupament dels continguts:

UD01: El llenguatge fotogràfic: dimensions, finalitat, particularitats

Dimensions tècniques i formals de la fotografia. Particularitats de la fotografia com a llenguatge visual. Finalitats comunicatives i documentals de la fotografia.

Exercicis UD01:

- Anàlisi d'una sèrie de fotografies amb diferents finalitats (documental, artística, publicitària).
- Visionat del documental Abstract: The Art of Design | Platon: Photography
- Debat d'aula: estils fotogràfics i les seves particularitats

UD02: Els equips fotogràfics

Tipologies de càmeres (reflex, mirrorless, compactes). Components principals: objectius, diafragma, ISO, obturador. Equipament complementari: tripodes, filtres, llums, etc.

Exercicis UD02:

- Pràctiques de càmera

UD03: La presa fotogràfica: condicionants tècnics, ambientals i estètics. Representació de l'espai i del temps

Factors tècnics que influeixen en la presa fotogràfica. Condicionants ambientals (llum natural, ubicació, clima). Tècniques per representar l'espai i el temps en fotografia

Exercicis UD03:

- Sessió de pràctica fotogràfica a l'exterior per treballar amb la llum natural i l'espai.
- Reportatge fotogràfic d'espais arquitectònics
- Reportatge fotogràfic d'elements del carrer i la natura
- Seqüència de 5 fotografies amb diferents velocitats d'obturació
- Fotografia de producte amb llum natural
- Retrat fotogràfic amb llum natural
- Seqüència de 10 fotografies de temàtica lliure utilitzant diferents angulacions

UD04: La llum natural i artificial: mesura i il·luminació

Tipus de llum: natural, artificial, contínua i intermitent. Mesura de la llum: exposímetres, histogrammes. Tècniques d'il·luminació: clau alta, clau baixa, llum dura i suau.

Exercicis UD04:

- Pràctica d'il·luminació d'estudi utilitzant llum artificial i reflectors.
- Pintar amb llum utilitzant exposició llarga
- Retrats amb diferents tècniques d'il·luminació.
- Fotografia de producte a estudi
- Seqüència de 10 fotografies de temàtica lliure utilitzant diferents il·luminacions.

UD05: El color en la fotografia

Teoria del color aplicada a la fotografia. El balanç de blancs i els seus efectes sobre el to de la imatge. L'ús del color per a finalitats estètiques i narratives.

Exercicis UD05

- Pràctica d'ajustament del balanç de blancs en diferents condicions d'il·luminació (llum natural, artificial, mista).
- Creació d'una sèrie fotogràfica en què s'utilitzi el color per transmetre una emoció o un concepte específic
- Fotografia de moda amb llum natural i a estudi. Utilitzar fons de colors.

UD06: Gestió d'arxius fotogràfics: edició i selecció de fotografies

Organització i emmagatzematge d'arxius fotogràfics. Introducció a l'edició fotogràfica: ajustos de llum, color i retoc bàsic.

Exercicis UD06:

- Taller pràctic d'edició fotogràfica amb programari com Adobe Lightroom o Adobe Photoshop.
- Edició d'una fotografia de cada activitat de les unitats anteriors.

UD07: Processament i manipulació de les imatges

Processament d'imatges en format RAW. Ajustos avançats: retoc de llum, color, textura i nitidesa. Manipulació creativa d'imatges.

Exercicis UD07:

- Processament d'imatges RAW per ajustar els paràmetres de la fotografia (llum, color, contrast).
- Activitat d'ús de *presets* fotogràfics. Seqüència de 5 fotografies mostrant l'abans i el després d'utilitzar el *preset*.
- Afegir elements de post producció a un dels retrats realitzats amb l'ús d'eines d'edició com el Photoshop.

UD08: Tractament formal i expressiu de la fotografia en l'àmbit de l'especialitat

Captura fotogràfica d'expressions facials i gestualitats corporals. Tractament per millorar la qualitat expressiva (enfocament, il·luminació, enquadrament). Aplicació de la fotografia com a referència per a la creació de personatges en projectes d'il·lustració i còmic.

Exercicis UD08:

- Treball grupal: Documentació d'expressions facials per a la creació de personatges

UD09: Els àmbits fotogràfics

Reproducció fotogràfica d'obres d'art: il·luminació, enquadrament, i color. Ús de la carta de color i tècniques de bracketing. Àmbits d'aplicació de la fotografia en la documentació d'obres artístiques. Eines d'edició i presentació de les fotografies reproduïdes.

Exercicis UD09:

- Pràctica de fotografia d'obres d'art
- Treball individual: Reproducció fotogràfica d'una obra d'art

4.2.Distribució temporal

Una sessió de dues hores setmanals

Setembre	Octubre	Novembre	Desembre	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig
UD01	UD01 UD02	UD02 UD03	UD04	UD05	UD06	UD07	UD08 UD09	Entrega Carpeta d'aprenentatge
								Examens

5. Materials i recursos didàctics

5.1. Bibliografia bàsica

ANG, Tom. *Fotografía. La Historia Visual Definitiva*. Madrid 2015. DK

BRIGHT, Susan. *La fotografía hoy*. Electa. San Sebastián 2005

GOLDEN, Reuel, *Fotografía del Siglo XX*. Lisma, Madrid 2003

HACKING, Juliet, *Fotografía. Toda la historia*. Barcelona 2013. Blume

INGLEDEW, John. *Fotografía*. Barcelona 2006. Blume

KOCH, Roberto. *Grandes fotógrafos*. Blume 2012

KOETZIE, Hans-Michael, *50 fotografías míticas: su historia al descubierto*. Taschen 2011

KOETZIE, Hans-Michael. *Fotógrafos de la A a la Z*. Taschen, 2011

LANGFORD, Michael. *La fotografía paso a paso*. Madrid 2005

O'DELL, Jolie Anne. *Foto blogueo*. Barcelona 2014

VARIOS. *La fotografía del siglo XX del Museo Ludwig*. Taschen 2013

VARIOS. *Historia de la fotografía desde 1839 a la actualidad*. George Eastman House. Collection. Taschen 2012.

VARIOS, *Los grandes fotógrafos*. Debate. Madrid 2000

WILLIAMS, Val. *Cuando la fotografía es un arte*. Barcelona 2012

5.2. Bibliografia complementària

VARIOS. *Life de la Fotografía*

Colección de 16 libros con los siguientes títulos:

El Laboratorio

El Estudio

La cámara

El color

Problemas especiales

Luz y película

La fotografía de la naturaleza

Técnicas fotográficas

Las fotografías y sus cuidados

El reportaje fotográfico

Grandes temas

El arte de la fotografía

La fotografía en los viajes

La fotografía de los niños

La fotografía documental

Grandes fotógrafos

Barcelona 1976. Salvat

5.3. Altres recursos

Revistas y publicaciones específicas

Recursos online a través de la web de la asignatura como videos, documentales o páginas web

6. Metodologia docent

6.1. Estratègies generals metodològiques

Es partirà d'una metodologia expositiva i pràctica que oferirà uns continguts organitzats que cobreixin els objectius i continguts proposats en aquest mòdul. S'afavorirà la participació de l'alumne perquè manifesti les seves opinions i arguments en relació amb allò exposat a classe mitjançant preguntes directes, debats i comentaris argumentats. La metodologia serà també activa i pràctica, adaptada al tipus d'alumnat. Classes presencials. Exposició i debat dels treballs. Treballs pràctics individuals. Col·loqui sobre els resultats obtinguts tant individualment com en grup.

6.2. Organització i tipus d'activitats d'aprenentatge

El **treball individual** és important (especialment, el treball autònom no presencial), però també la interacció entre estudiants, per la qual cosa durant el desenvolupament de cada unitat didàctica s'utilitzaran diferents formes d'agrupament de l'alumnat, en funció de les tasques programades.

Les activitats es distribueixen de tal forma que gairebé totes es puguin desenvolupar durant les classes per poder tenir el suport docent present i no carregar-se de feina per casa. Sempre hi haurà opció d'acabar les tasques a casa mentre es compleixin els terminis d'entrega. Les activitats s'entreguen a la plataforma de Classroom i formen part del percentatge equivalent a Carpeta d'Aprenentatge que figura al sistema d'avaluació. A part de les activitats que conformen la carpeta d'aprenentatge, també hi haurà un examen teòric i un examen pràctic.

6.3. Instal·lacions del centre i material

Aula de projectes amb taules i cadires.

Estudi fotogràfic.

Ordinador per al professor, connectat a un projector, amb connexió a Internet.

Es recomana l'alumnat dur una càmera pròpia

6.4. Activitats interdisciplinàries

No n'hi ha previstes.

6.5. Activitats complementàries i extraescolars

Les activitats complementàries es desenvoluparan d'acord amb les necessitats acadèmiques de l'assignatura i/o el calendari de les institucions públiques i privades que les organitzen (si escau).

6.6. Atenció a la diversitat

La *Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació* (Títol II, equitat en l'educació) tracta de l'atenció educativa diferent de l'ordinària: Necessitat Específica de Suport Educatiu (ANESE), una categoria única que inclou l'alumnat amb Necessitats Educatives Especials (NEE), l'alumnat amb Dificultat Específica d'Aprenentatge (DEA), l'alumnat amb Altes Capacitats (AC), l'alumnat d'Incorporació Tardana (IT), i l'alumnat amb Condicions Personals o d'Història Escolar (CP/HE), però en principi per l'ensenyament obligatori.

Per altra banda, la normativa autonòmica que regula els ensenyaments artístics professionals d'arts plàstiques i disseny no preveu l'**atenció a la diversitat** ni les **adaptacions curriculars individuals** (ACI) a l'aula, tan sols l'article 13.2 del *Real Decreto 596/2007* estatal estableix que: "Els centres que imparteixin ensenyaments professionals d'arts plàstiques i disseny desenvoluparan i completaran els currículums establerts per l'Administració educativa corresponent, mitjançant la posada en pràctica del seu projecte educatiu i la implementació de programacions didàctiques que prenguin en consideració les característiques del context social i cultural, les necessitats de l'alumnat, amb especial atenció als que presentin una discapacitat, i les possibilitats formatives de l'entorn".

Aquestes mesures administratives, que recorda la disposició addicional 1ª del *Real Decret 596/2007* estatal, es centren principalment en facilitar a l'alumnat els mitjans i recursos que siguin necessaris per accedir als ensenyaments artístics professionals d'arts plàstiques i disseny i cursar-los.

- Accés als estudis (article 17.1 del *Real Decret 596/2007* estatal).
- Convocatòria extraordinària (article 19.5 del *Real Decret 596/2007* estatal).
- Expedient acadèmic (article 20.2 del *Real Decret 596/2007* estatal).

En aquest context, sempre hem intentat donar a l'alumnat un **tracte individualitzat i personalitzat**, raó per la qual pensem que no és necessari adoptar mesures especials per atendre l'alumnat amb problemes d'aprenentatge i altres necessitats educatives específiques, en un sentit (discapacitat psíquica, sensorial o motora, trastorns greus de conducta) o en un altre (superdotació, sobredotació). No obstant això, demanem l'alumnat una adreça de correu electrònic per estar en contacte, enviar i rebre exercicis, atendre consultes puntuals, i poder donar una millor atenció personalitzada, aquesta vegada en línia.

En tot cas, en tractar-se d'ensenyaments artístics professionals de lliure elecció, entenem que no es poden fer **adaptacions curriculars significatives**, en el sentit d'adequar els objectius educatius, eliminar o incloure determinats continguts essencials, i modificar els criteris d'avaluació.

Per contra, entenen que sí són possibles les **adaptacions curriculars no significatives** (modificacions dels elements del currículum que no afecten a l'assoliment dels objectius d'aprenentatge) i les **adaptacions d'accés al currículum** (elements organitzatius, recursos de tot tipus i optimització d'aquests), en el marc del *Decret 39/2011, de 29 d'abril, pel qual es regula l'atenció a la diversitat i l'orientació educativa als centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics* a les Illes Balears.

De fet, l'article 20.2 (documents bàsics d'avaluació i mobilitat dels ensenyaments professionals d'arts plàstiques i disseny) del *Reial Decret 596/2007 estatal* explica que les mesures d'adaptació curricular han de constar a l'expedient acadèmic de l'estudiant (si escau). Per altra banda, no s'ha de confondre l'**adaptació curricular no significativa** de la qual parlem amb l'adaptació a la que fa referència l'article 21 del *Reial Decret 596/2007 estatal* està referida a l'**adaptació per trasllat d'expedient acadèmic** a un centre d'altra administració educativa.

7. Criteris, procediments i instruments d'avaluació i qualificació

7.2. CA/Criteris d'avaluació del mòdul:

- CA1. Assisteix i participa regularment a les activitats lectives, tutories, seminaris i a la resta d'activitats programades.
- CA2. Participa a l'aula de manera discursiva i argumenta el propi punt de vista de manera raonada.
- CA3. Demostra interès per la matèria.
- CA4. Coneix, assimila i comprèn els conceptes fonamentals de l'assignatura.
- CA5. Demostra i aplica correctament els conceptes fonamentals de l'assignatura en les activitats programades.
- CA6. Coneix i utilitza correctament la terminologia específica de l'assignatura.
- CA7. Coneix i utilitza correctament els materials, les eines, la tecnologia i les tècniques específiques de l'assignatura.
- CA8. Demostra capacitat de síntesi, actitud crítica i raonament argumentat en les activitats programades.
- CA9. Planifica correctament el temps i les tasques encarregades.
- CA10. Treballa amb pulcritud, ordre i neteja.
- CA11. Demostra capacitat per expressar conceptes o reflexions, amb un fil conductor bàsic i ordenat.
- CA12. Segueix la metodologia de treball proposada, les normes de presentació i els terminis d'entrega establerts.
- CA13. Presenta i resol correctament les activitats programades.
- CA14. Demostra sensibilitat artística, imaginació creativa, creativitat, innovació i originalitat en les activitats programades.
- CA15. Desenvolupa un estil propi en les activitats programades.

7.3 Procediments i tècniques d'avaluació i criteris de qualificació o ponderació (avaluació ordinària)

Avaluació contínua

Procediments i tècniques d'avaluació	Tipus (*)	Criteris d'avaluació	Ponderació
Tècniques d'observació (assistència, participació, etc.)	NR	CA1 CA2 CA3	5%
Activitats (carpeta d'aprenentatge)	NR	CA4, CA5, CA6, CA7, CA8, CA9, CA10, CA11, CA12, CA13, CA14, CA15	40%
Examen teòric	R	CA4 CA6	25%
Examen pràctic	R	CA4 CA5 CA7 CA10 CA14	30%
Total			100 %

*Aquest camp s'utilitza per especificar el tipus o caràcter de l'activitat d'avaluació: NR (no recuperable) o R (recuperable).

L'**avaluació serà contínua** i tindrà en compte els següents aspectes: assistència i puntualitat, la capacitat d'aportar idees creatives, la col·laboració amb els companys, i la implicació en la resolució de problemes. També es valoraran la creativitat i l'originalitat, la comprensió dels conceptes treballats i la capacitat de crítica constructiva.

Pèrdua del dret a l'avaluació contínua

L'alumnat perdrà el dret a l'avaluació contínua en els següents casos de faltes d'assistència injustificades:

- 10 dies consecutius d'absència injustificada.
- 20 dies no consecutius d'absència injustificada.

Quan l'alumnat perdi el dret a l'avaluació contínua, serà notificat de manera clara i inequívoca, sense ambigüitats, per part del professorat. A partir d'aquest moment, l'alumnat haurà de seguir els criteris d'avaluació única especificats en aquesta programació.

Procediments i tècniques d'avaluació	Criteris d'avaluació	Ponderació
Examen teòric	CA4 CA6	50%
Examen pràctic	CA4 CA5 CA7 CA10 CA14	50%
Total		100%

Tots els treballs que s'entreguin fora de termini sense causa justificada no podran obtenir més d'un 6 de nota. Si no resulta aprovat, hauran de recuperar els treballs suspesos. Cap alumne superarà l'assignatura si li falta per lliurar algun treball.

7.4. Criteris, procediments i instruments d'avaluació d'alumnes amb el mòdul pendent (extraordinària)

Procediments i tècniques d'avaluació	Criteris d'avaluació	Criteris de qualificació o ponderació
Examen teòric	CA4 CA6	50%
Examen pràctic	CA4 CA5 CA7 CA10 CA14	50%
Total		100%

8. Altres observacions

L'alumnat ha de portar la seva pròpia càmera reflex i ordinador portàtil.